

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{4}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4.50 fil.

□ □

Pentru străinătate:
Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
odată 12 fil., a treia
odată 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Chestia românească.

Discursiunile în actuala sesiune a delegațiilor austro-ungare s'au terminat. Constatăm, că niciodată nu s'a făcut atâta pomenire de țara românească și de chestia românească în delegațiunile austro-ungare, ca în anul acesta. Mai ales delegațiunile ungare au fost cuprinse exclusiv de chestia românească, în legătură cu războiul balcanic și atitudinea viitoare a României la un caz de război european. Fixăm acest fapt și suntem mândri de el. S'a documentat acum mai mult ca oricând, că chestia românească din Ungaria a ieșit din cadrele politice interne ungurești și e azi chestie de pace, de echilibru european, a cărei rezolvire o pretind mari interese internaționale. O constată aceasta întreaga presă austriacă, chiar și cea șovinistă ungurească relevându-o o comentează cu veninul, care o caracterizează.

Relevând aceste, înțelegem îndată, că tratativele contelui Tisza cu românii din ce punct de vedere să le privim. Conte Tisza vorbește de studiul, ce a sacrificat el chestiei românești, a cărei rezolvire îl preocupă de 20 de ani, deși în cursul acestui studiu al dlui ministru prezident s'au înrăit radical raporturile noastre interne pe toată linia. Trecutul întregului sistem actual de guvernare e în contradicție cu enunțările contelui Tisza, făcute în delegațiuni, cu trecutul prim-ministrului chiar. Deci nu ne vine a crede, că abilitatea contelui Tisza de a ajunge la o grabnică înțelegere cu românii ar fi rezultatul unui studiu de 20 ani, ci îndrăsnim a spune, că aceasta e azi o necesitate de stat, la care îl constrâng evenimentele din afară. Am accentuat și până acum, că nime nu dă din

mână puterea până ce nu e constrins la așa ceva.

În politică e acesta un principiu cum e pâinea de toate zilele. Ori cum va accentua contele Tisza, că el caută pacea cu românii dintr'o curată dragoste, ce o are față de noi după cele petrecute mai ieri alături în Balcani și la granițele sudice ale monarhiei, cu greu ne vine se credem. Vieața, existența și viitorul popoarelor îl determină vremile și evenimentele, cari sunt mai tari ca doctrinele și gârgăunii oamenilor. Și aceste evenimente au chemat la ordinea zilei și chestia românească din Ungaria, indiferent dacă cu voia ori împotriva celor interesați.

În fața acestora, când chestia românească a ajuns să fie o problemă urgentă de stat, e ușor să ne explicăm cele două atitudini ce în delegațiuni s'au întregit atât de armonios una pe cealaltă. Unul e punctul de plecare al guvernului și al lumii oficiale, care a laudat România și a adus elogii prim-ministrului pentru tratativele cu românii, și alta e atitudinea opoziției, care a fost împotriva României, iar asupra noastră a invocat mijloacele de exterminare de pe timpul coaliției.

Contele Andrassy a spus-o pe față, că rezolvirea chestiei românești este o chestie națională ungurească și guvernul nu e îndreptățit să trateze cu românii fără să fie întrebată și opoziția.

Mai fixăm un moment, care încă caracterizează politica ungurească. Pe când în delegațiuni se agită într'un mod deosebit chestia românească și guvernul ni-se arată din cale afară binevoitor, iar opoziția dușmănoasă din cale afară, se ține adunarea nemeșilor la Cluj, cari chestia o privesc prin prisma tradării de patrie și pretind, că Tisza a tradat interesele maghiarilor, iar Ardealul ni-l'a promis nouă.

În toate aceste fenomene noi trebuie să vedem aceeași unitate a politicii maghiare, cu care ne-am întâlnit și până acum de câteori a fost vorba de chestia românească. Guvernul, care azi sub forța împrejurărilor vrea să ne împăce cumva, și opoziția, care vrea ca împăcarea aceasta să rămână o ficțiune — neszemmit fogd meg jól. În cazul de față contele Tisza, de bunăseamă la mandat mai înalt, se gândește să facă ceva, dar ca acest ceva să fie minimal, poate chiar microscopic, îi stă întru ajutor opoziția. În fața unor obstacole, ridicate de acești domni, în fața „grelei” situații a guvernului, e natural să fie luate în considerare greutățile ivite, și să i-se mai ușoreze sarcina guvernului. Sus, de unde vine porunca împăcării, vor zice eventual: bine, iar pe noi încă ne va prinde mila de guvern și ne vom supune la toate — parale ori oficii — și iată împăcarea româno-maghiară.

Să sperăm, că experiențele trecutului ne va fi dechis în deajuns ochii, ca să judecăm situația cu tot sângele rece și să nu ne lăsăm orbiți de străluciri trecătoare, cari să se răzbune apoi amar mai târziu.

Chestia revizuirii bulei „Christifideles”. *Dela corespondentul nostru din Viena primim următoarele informațiuni:*

„Chestia revizuirii parțiale a bulei „Christifideles”, prin care s'ar reincorpora diecezelor noastre unele parohii, cari în adevăr sunt românești, a făcut nou pas spre realizare. Episcopii noștri interesați, în frunte cu Esc. Sa I. P. S. D. Metropolitul Dr. Victor Mihályi, în legătură cu concluzele conferenței episcopicești ținută la Blaj în 29 August 1912, au prezentat nunțiatului din Viena în ziua de 15 Decembrie c. un memoriu, în care cer reincorporarea parohiilor române la vechile lor dieceze.

Urmează, cu Esc. Sa Nunțiu apostolic, încredințat cu rezolvirea afacerii, să între în tratative cu noul episcop de Hajdudorog și cu guvernul unguresc și apoi ascultând din nou și pe episcopii noștri, să facă pro-

punere s. Scaun pentru rezolvirea definitivă a acestei chestiuni, dela a cărei jericită deslegare atârnă pacea, liniștea și mântuirea atâtor suflete credincioase.

Aducând cu plăcere la cunoștința cetitorilor noul demers al Preasfințiților Arhiepiscopului, ne exprimăm din nou speranța, că în urmă aceste nizuinți totuși vor trebui să aibă rezultatul dorit de întreaga obște românească.

Pentru învățătorii penzionați.

Secretarul de stat d. Benedek Sándor a declarat unei deputații, că proiectul de lege referitor la revizuirea legii penziunilor învățătoresți e gata și va fi prezentat în curând dietei. Dl secretar de stat n'a spus, că în ce constă acest proiect și cum se va face revizuirea penziunilor, a declarat însă, că prin aceasta lege se vor curma toate nemulțumirile câte există astăzi între învățătorii penzionați.

Cardinalul Rampolla a murit.

Mariano Rampolla del Tindaro secretarul de stat deodinioară al pontificelui Leo XIII a murit în Roma într'al 70-lea an al etății sale. E cunoscut, că Rampolla a fost pe timpul pontificelui Leo XIII cel mai de frunte diplomat și bărbat de stat al Vaticanului, care a stăruit cu o voință de fier, ca Pontificelui să i-se redea toate acele drepturi, cari îi compet ca și Capului văzut al Bisericii catolice. A fost admirată în tot decursul acelor 15 ani, cât el a îndrumat politica oficială a Vaticanului, tenacitatea și calitățile intelectuale superioare ale acestui distins bărbat.

A cercat mai întâiu ca să-și valideze punctul său de vedere la Viena, unde însă planurile cardinalului Rampolla, de a restaura statul papal, părură prea îndrăznețe și Viena n'a cutezat a face în această chestie nici un

pas. Rampolla voia, să izoleze Italia cu ajutorul statelor catolice și a diplomației, ca astfel ea să fie necesităta a respecta drepturile eterne ale pontificelui Roman. Când a văzut, că năzuințele lui la puterile Triplei alianțe nu află ascultare și-a îndreptat privirile spre Franța, care însă a exploatat politica de indulgere inaugurată de Vatican față de statul francez și n'a făcut de asemenea nici un pas în privința aceasta. Atitudinea lui față de Tripla alianță a stăruit adânci nemulțumiri la Viena, care cu ocaziunea conclavei din 1903 când se prevedea ca Rampolla va fi ales de Pontific a protestat împotriva acestei eventuale alegeri. Cardinalul Puzyna din Cașovia a ridicat un veto solemn împotriva alegerii cardinalului Rampolla. Acesta a protestat imediat împotriva împăratului austriac într'o chestie care aparține exclusiv sferei de competență a cardinalilor. Ilustrul Colegiu a ales în urma acestui protest de actualul pontific Piu X. Rampolla după intronizarea pontificelui actual s'a retras de pe arena publică și s'a dedicat exclusiv științei, scriind opere neperitoare din domeniul istoriei ecleziastice.

De sfaturile lui adânci și experiența-uriază nu s'a putut lipsi mult timp biserica și în curând fu chemat iarăș pe arena, unde cuvântul lui a fost totdeauna hotărâtor decâteori era vorba de o chestie mare bisericăscă.

Mariano Rampolla del Tindaro s'a născut la 1843 în Polizzi în Sicilia dintre veche familie nobilă. Studiile și-le-a făcut la Roma, unde a ocupat diferite funcții bisericăști sub pontificele Piu IX. În 1882 a fost numit de papa Leo XIII nuntiu la Madrid, iar în 1887 cardinal.

A fost înmormântat în cripta dela bazilica Sf. Petru din Roma cu mare pompă. Odihnească în pace.

Correspondențe.

Sinoadele protopopești de toamnă.

Tractul Sebeșului.

Din puține părți ale Arhidiecezei să scrie așa de puțin ca din părțile Sebeșului. Aceasta, cred, că nu provine doar de acolo, că în acest tract nu să face și nu să lucrează nimica, nici că n'ar fi nimenea, cari să înregistreze ori să deie publicității diferite fapte, cari altcum ar trebui să se știe, ci fiind-că cei resfirați prin celea 22 parohii lucrând fără sgomot și fără pretenție de renume, renunță dela această cale.

Dar totuși, ca nu cumva să se zică și să se întâmple ieșiri ca celea auzite în zilele trecute, „că tractul Sebeșului e cel mai slab“, țin să relatez ceva despre sinodul de toamnă din tractul Sebeșului ținut la 16 Decembre 1913.

După ascultarea s. liturgii, celebrată M. On. Ioan Simu în biserica lui Bob din Sebeșul-săsesc și mărturisirea preoților, ne-am intrunit în ședința sinodală.

De mult n'am fost adunați la sinod atâția frați ca de astă dată, cu excepțiunea unui singur, care din cauză de morb în familie a lipsit, toți ceilalți au fost de față. Era și natural aceasta că fiind primul sinod convocat de noul șef tractual Mon. Ioan Simu, au ținut pe lângă datorința ce trebuie s'o aibă de-a veni la sinod și un oare-care obligament de curtuosie față de noul protopop.

Cuvântul presidial așteptat cu mult interes din partea preoțimii, fiind cunoscut Mon. Domn Ioan Simu de un bun orator, a

FOITA.

Din largul mării.

(Continuare și fine).

Două picături de lacrimi în genele stufoase ale comandantului, se întreceau în strălucire cu ale marinarului bolnav, care fiind prea grele, se coborâră dealungul obrazului palid — oprindu-se totemai în bărbie. Apoi istovitul marinăr însuflețit parcă de o putere Dumnezeiască, care nu era alta decât ultima lumină a candelii ce se stinge, se ridică sprijinit în mâna stângă și ridicând pe cea dreaptă în sus, spuse cu glas puternic și plin de energie. — Copii, acum când o mână nevăzută se întinde pentru a mă răpi din mijlocul vostru, unde egal cu voi am gustat din acele suferințe din care numai acei martiri ai mării, le pot cunoaște amarul, care ca și noi înfrâng pericolul, lasă departe patria, părinții, soția și copii. Acum când dintr'un moment într'altul aștept să se desfășoare de pe mosorul vieții capătul ce până acum nu l'am putut vedea, trebuie să vă mai fac o rugămintă fierbinte pornită din adâncul unui suflet muribund, o rugămintă cum numai un tată, numai un soț, numai un fiu, poate s'o facă, când în floarea vâr-

stei părăsește această lume cu un dor de patrie și de familie. Desprinsă un medalion dela gât și îl dete la unul din cei mai bătrâni marinari. — Iată rugămintea mea pentru tine; ține acest medalion și când ve-ți sosi în țară să-l dai soției mele; e singura amintire ce-i poate rămânea după urma mea. Il țin de când eram logodnici iar această fotografie s'o pui în sicriul în care mă ve-ți izola bine, să nu pătrundă apă în el — și zicând scoase o fotografie care era a soției sale și o dete aceluiași marinăr. Iar pe voi ceștialați, care sunteți încă destul de tineri, vă rog să aveți în paza voastră familia mea și să o consolati când le ve-ți duce vestea, vestea... aci cuvintele i-se înecă, isbugnind într'un horcâit puternic; mâna în care era sprijinit se înmuie și părăsit de puteri, căzu îngropându-și capul în perini iar mâinile îi se încheștară pe luminarea ce i-se adusese. Mai deschise odată ochii, pronunțând în șoaptă numele soției sale, apoi îi închise pentru totdeauna.

Soarele apunând trimese ultima rază aurie, care pătrunzând prin fereastra deschisă a cabinei, se preumblă puțin pe pereții de fer, mângâie fața albă ca varul a mortului, apoi disparu, pentru a lăsa în urmă o răcoare parfumată.

A doua zi, când primele raze de soare se ivi pe cer, corpul nemulțumit al sarmantului șef, fu scos din cabina și așezat în sicriul de brad improvizat de maestrul

lemnar. După dorința lui i-se puse înăuntru și fotografia soției. Se astupă bine cu capacul, apoi îl băgară într'un capod făcut din pânză impermeabilă, care se cusu bine la gură.

Fu ridicat pe brațe de câtră marinari și așezat pe marginea copastiei¹⁾. Două grătare de fer ce se aduse de jos, din sala de mașini, fu legate de sicriu. Capetele tuturor se descoperiră, iar unul dintre marinari rosti „Tatăl Nostru“.

Sub lacrimile ce le înpăienjeniseră ochii, se putea citi durerea ce le pricinuisă pierderea iubitului lor șef. Pentru a nu lăsa să i-se vadă lacrimile, ce-i inundase fața, comandantul întoarse capul în partea opusă, făcu semn cu mâna că totul se isprăvisă și marinari copleșiți, cu sufletele pline de jale, îmbrânciră grătarele care se prăvăli peste copostic târând în adâncul pustiu sicriul. Valtoarea care se deschise pentru a-și primi prada, se închise la loc, încoronând locul cu spumă albă. Vasul de departa mereu, lăsând în urmă în sânul de gheață al mării, corpul aceluia care de mic îl servise cu credință, și care acum își sacrificase viața pentru el, pentru datorie.

Bucuria se zugrăvisă pe fețele tuturor văzând că se apropie de Constantinopol. Știau bine că de acolo nu mai aveau decât

¹⁾ Grilajul care împrejmuește bordul vasului.

produs o plăcută impresie, cu toate-că s'a accentuat în el lucruri nu tocmai pe placul tuturor.

La punctele din programul ședinții s'a discutat cu interes și pricepere, din care lăsând la o parte părțile de administrație, s'a luat trumoase hotărâri referitor la înființarea unui fond tractual și în legătură cu acesta și o bibliotecă tractuală. În acest scop s'a ales o comisiune de cinci (5): Hătegan, Albon, Marcu, Bășicheri, Bitea, cari să elaboreze un proiect de statute și care să formeze obiect de dezbateră la sinodul de primăvară care va fi mixt.

Aceste chestiuni au format obiecte de discuție și în alte sinoade anterioare ba s'au făcut și statute, dar fără a-să înfăptui acele hotărâri.

Cauzele nu le mai amintim, ci lasăm ca vâlul uitării să se așternă peste ele.

S'a luat conclud, după propunerea unui frate și după caldul indemn al șefului pentru sprijinirea din toate puterile a organului nostru bisericesc „Unirea“, ca unul carele cel dintâiu apără interesele noastre bisericești, și care organ în cazul cel mai rău, când casele bisericii nu permit plățirea abonamentului, să-și țină de grea datorință ca din al său propriu să achite plățirea unui fiecare-precot.

S'au discutat și alte lucruri de interes deși unele au fost aduse în discuție cu scop informativ, dar ori și cum să se ieie, au contribuit și acelea la reculegerea și elevația sufletească a noastră.

Correspondent.

Congregația extraordinară comitatenză.

Congregația extraordinară comitatenză s'a ținut luni în 21 I, c. la Aiud. La ordinea zilei au fost puse afaceri curente. Dintre membrii români încă au luat parte abia câți-va: Revdssimul canonic Dr. Is. Marcu, apoi Dnii A. C. Domșa, Gavr. Precup, Dr. Victor Macaveiu, Dr. A. Nicolescu din Blaj, pâr. protopop Maior din Aiud, părintele Toțoianu din Chișfalău. — Ceilalți câți-va români cari au mai fost de față, au fost din tabăra guvernamentală: notari, slujbași etc. — Prilejul adunării a fost totuși folosit, pentru ca să se audă din nou glasul nostru, al celor, pe cari mersul afacerilor din comitatul nostru, nu ne mulțamește.

La publicarea rezultatului alegerilor congregaționale, săvârșite în 18 Noemv., a luat cuvântul profesorul Dr. Victor Macaveiu, ca să spună și să constate că cu prilejul acestor alegeri din nou s'a dovedit, nizuința guvernanților noștri, de a împiedeca cu orice mijloace, cu teroare de jandarmi, cu teripuri și apucături de notarâși și slujbași lipsiți de conștiință, libera manifestare a voinței alegătorilor, liberul exercițiu al dreptului de vot — cel mai elementar drept al unui cetățean, — din care pricină a și fost atăcată cu protest alegerea dela Bărăbanț. Că nu au fost atăcate și alegerile din alte cercuri, cauza nu este că doară acelea s'ar fi săvârșit în chip deplin legal, ci oamenii de sigur își vor fi dat seamă, că câtă vreme, domni din fruntea comitatului stau pe punctul de vedere al puterii, și nu pe al dreptății și loialității — atari proteste și așa ar fi zădarnice.

Intr'un caz concret (alegera de notar

la Tiur) apoi prof. Gavr. Precup a arătat în ce chip discreționar se fac alegerile de slujbași, desconsiderându-se cu totul voința alegătorilor și eludându-se dreptul lor de ași alege pe cine vreau ei, prin practica așa numiților *strohmani*, pe cari fisolgăbirăul îi candidează laolaltă cu agreatul său, și în cursul alegerii aceia se retrag și se proclamă de ales cel voit de fisolgăbirău.

Zădarnic s'a provocat Dl G. Precup la precedentul întâmplat tocmai la Tiur, unde acum câțiva ani a fost tot în contra voinții poporului o asemenea „alegere“ de notar, pe care, în scurtă vreme tocmai patronii lui au trebuit să-l scoată din slujbă. Cuvintele Dlui Precup au fost — toacă la urechea surdului: recursul împotriva alegerii dela Tiur a fost respins.

Un colț de pe icoana administrației noastre a ridicat și primarul orașului Abrud, Incze, apărând interesele orașului său, în potriua unui senator, care acum vre-o 10 ani cu mari protecții a fost pus în slujba asta, un om de 57 ani, lipsit de orice calificare și absolut incapabil de slujba, pe care a ținut-o timp de 10 ani, pentru ca acum să treacă, bine înțeles, tot pe spatele bieților contribuabili, la „binemeritata“ penziune!

S'au mai făcut diferite alegeri spre întregirea diferitelor comisiuni comitatene. În comisiunea permanentă a ajuns Pâr. canonic Dr. Marcu, în comitetul central Dr. Marcu, Pâr. protopop Montani dela Zlatna și Ilustritatea Sa Pâr. prepozit I. M. Moldovanu.

În celelalte comisiuni, încă câteva nume românești, printre zecile de nume streine!

Raportor.

două zile, până la sosire în țară, unde-i așteptau soțiile și copiii, cari nu-i văzuse de atâta vreme. Toți erau plini de veselie și pe timp ce vasul înainta și se apropia mai mult de port, dorul le creștea mai mult în suflet și în mișcările lor se putea vedea nerăbdarea ce-i stăpânea. Numai unul singur nu mai era printre ei ca să se bucure de această apropiere a țării. — „Șeful de echipaj“. Dorul s'a stins de mult în sufletul lui, pe el nu-l va mai aștepta soția cu brațele deschise, copiii nu se vor mai bucura de sosirea lui, el a rămas departe și liniștit, doarme somnul de veci, în sânul mării, care ca și o mamă l'a crescut și legănat la sânul ei, de când era copil.

„Marea-i a marinarilor, iar marinarii sunt ai mării“.

Delamare.

Impărăteasa Lujza a Prusiei și Napoleon.

Film istoric ce se va reprezenta la cinematograful „Edison“ din Blaj în 27 și 28 Decemvrie.

Renumitul film istoric „Impărăteasa Lujza a Prusiei și Napoleon“ cuprinde în sine, viața glorioasă, plină de jertfă de sine a eroinei Lujza, care pe lângă o viață exemplară ca mamă și soție, a conlucrat tot timpul, pentru binele și prosperarea țării

sale. Istoria trecutului ne spune de multe iroine, al căror nume va rămânea neșters. Una dintre cele însemnate a fost și Lujza, împărăteasa Prusiei, care simțea alături de poporul său, și când țara a fost amenințată de trupele lui Napoleon, nu a întârziat a alerga în cortul lui, cerând grație în genunchi, pentru încheierea unei păci mai convenabile. Cererea ia fost respinsă, astfel viața ia fost un sbucium alternativ între grijile de acasă și acelea ale poporului.

A murit înainte de a-și vedea visul realizat. Poporul prusian din recunoștință, pentru viața eroică și sentiment patriotic ia ridicat o statuie în parcul grădini din Charlottenburg. Numele ei e amintit cu sfințenie de cătră poporul prusian.

Impărăteasa Lujza a Prusiei s'a născut în Hanovera la anul 1776, 16 Martie. Tatăl său Carol Frideric de Mecklenburg, era pe vremea aceea guvernator. La anul 1793 s'a căsătorit cu prințul moștenitor al Prusiei, Frideric. A murit la anul 1810, înainte de a vedea învingerea Prusiei.

Renumitul film „Impărăteasa Lujza și Napoleon“ are extenziunea de 3600 metri, care este împărțit în 12 acte. Cele mai multe scene sunt fotografiate „tocmai pe locul unde s'a petrecut în realitate. Sunt de admirat părțile războiului, cu costumele, armele, trăsurile și corturile redade fidel după timpurile acelea.

Actul I.

Lujza și Frideric în grădina castelului din Brosse 1788,
Ingrigirea bolnavilor.
Ingerul bolnavilor.
Lujza și Frideric în casa Doamnei Göthe în Frankfurt.

Actul II.

Întâlnirea prințului moștenitor Frideric al III-lea cu mireasa sa.
Visita principeselor la principele moștenitor Frideric al III-lea în Rodenheim.
Primirea la Berlin, înaintea porții Brandenburg.
În palatul regal din Berlin.

Actul III.

Apartamentele reginei Lujza.
Prietenii de casă.
Pe insulă, locul de predilecție a Lujzei.
Bucurie familiară. Căruciorul original a micului principe.
Serbare aranjată de contele Rochberg, în onoarea perechii regale în castelul Fürstesten.

Actul IV.

Revoluționari francezi, jefuesc poporul prusiac.
Lujza în târgul de crăciun.
Mici principii în uniformă.
Săraci și darurile Lujzei.

Concure pentru elevi de meserii.

Pentru 4 stipendii de câte 50 cor. din fundațiunea „Nicolae Mănărașan“, se publică concurs cu termenul 31 Ianuarie 1914.

La stipendiile aceste pot concurge învățăcei de orice meserie, cari au să dovedească:

1., cu carte de botez, din matricula bisericească, că sunt greco-catolici fii ai arhidiecezei;

2., cu contract încheiat cu măiestrul, la care învață, că în adevăr sunt la învățarea cutărei măiestrii și cu atestat dela măiestrul cum se poartă ca elevi;

3., cu atestat dela parohul gr.-cat., cumcă iau parte la catehizare, și-și implinesc datorințele impuse lor de biserica noastră.

*

Un stipendiu de 120 cor. din fundațiunea „Constantin Papfalvi“.

La stipendiul acestea pot concurge numai învățăcei de orice meserie, cari au să dovedească:

1. cu carte de botez, că sunt greco-catolici, fii ai Arhidiecezei;

2. cu contract încheiat cu măiestrul, la care învață, că în adevăr sunt la învățarea cutărei măiestrii, ori meserii, și cu atestat dela măiestrul cum se poartă ca elevi;

3. cu atestat dela parohul gr.-cat., cumcă i-au parte la catehizare, și-și implinesc datorințele impuse lor de biserica noastră.

Vor avea preferință cei ce vor dovedi, că sunt rudeni cu fundatorul.

Concursurile au să fie prezentate aici până la 31 Ianuarie 1914.

*

4 ajutoare de câte 40 cor. din fundațiunea „Vasilie Rațiu din Căpâlna inferioară“.

La ajutoarele acestea pot concurge numai învățăcei de orice meserie, cari au să dovedească:

1. cu carte de botez, că sunt de naștere români gr.-cat. din comunele Blaj, Reghinul-săsesc ori Făgăraș, având a garanta prin părinți ori tutorii lor, că nu-și vor părăsi religiunea gr.-cat. și neamul, ori unde vor fi ca măestrii, și cu atestat dela măiestru: cum se poartă ca elevi?

3. cu atestat dela parohul gr.-cat., cumcă iau parte la catehizare și-și implinesc datorințele impuse de biserica noastră.

Concursurile au să fie prezentate până la 31 Ianuarie 1914.

*

Din fundațiunea „George Vișa“, publicăm prin aceasta concurs până în 31 Ianuarie n. 1914 pentru următoarele stipendii și ajutoare.

1. Donă (2) stipendii de câte 100 cor. destinate pentru doi copii români de naștere din Zlagna, cari să învețe vre-o meserie folositoare în Abrud sau Alba-Iulia, cu aceea modalitate, că în primul an stipendiatul va primi suma de 100 cor., în al doilea an 80 cor., în al treilea 60 cor., și în al patrulea an de ucenicie 50 cor., restul și respective plusul, ce rămâne din acești 3 ani, atunci li-se dă ucenicilor pentru haine, când vor deveni calfe.

Concurenții la aceste stipendii au să-și înainteze rugărilor către Capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj până la termenul de mai sus, provăzute cu carte de botez și copia contractului încheiat cu măiestrul la care este angajat.

2. Din cametele unui capital de 1000 cor. se va plăti pe cât se va ajunge taxa de asigurare la societatea de înmormântare din Zlagna pentru oameni săraci din Zlagna, de naționalitate română.

Ceice doresc să fie împărțiți de ajutorul acesta, au să-și înainteze rugărilor către Capitulul gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș în Blaj, provăzute cu carte de botez, atestat de paupertate și atestat autentic despre aceea, cumcă sunt primiți ca membri la numita societate de înmormântare.

3. Două (2) ajutoare de câte 100 cor., destinate pentru ucenici români, cari învață

vre-o meserie în Sibiu sau Brașov. Rudeniile fundatorului vor fi preferite.

Din suma aceasta măestrii, cari angajează pe cei doi ucenici, vor primi în primul an pe titlu de îmbrăcăminte fiecare în parte o sută (100) cor., în anul al doilea 80 cor., în al treilea 60 cor., în al patrulea 50 cor. Plusul de bani, ce va resta, se va extrada copiilor pentru îmbrăcăminte și alte trebuințe, când vor ajunge calfe.

Concurenții la aceste ajutoare își vor găti și înainta rugărilor ca și cei de sub p. 1 de mai sus, iar consăngăenii fundatorului vor avea să alăture la rugărire și atestat de consăngenitate dela oficiul parohial competent.

*

Din fundațiunea „Ioan Vișa“ sunt de a se împărți 32 ajutoare de câte 50 cor. sub următoarele condiții ni:

1. Concurenții au să fie tineri români de orice sex, greco-catolici și gr.-orientali, născuți pe teritoriul părților ardelenale ale regatului Ungariei, cari sunt aplicați ca învățăcei de meserii, industrie, artă și comerț.

Dintre aceștia au preferință fiii parohienilor gr.-catolici din Sibiu, — iar în lipsa acestora fii de orice sex ai credincioșilor din protopopiatul gr.-catolic al Sibiului.

2. Dintre aceștia au preferință orfanii de amândoi părinții, apoi orfanii de tată, și în urmă acei tineri, ai căror părinți sunt lipsiți de mijloace materiale.

Mai înalzo au preferință, cari dovedesc, că au mai multe cunoștințe pregătitoare, adică au absolvat clase mai înalte.

3. Suplicanții au să alăture la concursurile lor: a) Carte de botez din matricula bisericească; b) Contractul încheiat cu măiestrul, la care învață; c) Adeverință dela măiestru despre purtare și progres; d) Atestat dela parohul, că frecventează orele de catehizare și-și implinesc datorințele de creștini.

4. Suplizele au să fie scrise în limba română, de mâna suplicantilor, și cele ale parohianilor gr.-cat. din Sibiu se fie însoțite de opiniunea curatoratului bisericii gr.-cat. din Sibiu, — iară cele ale credincioșilor din

Actul V.

Semne de războiu în Europa, Lujza melancolică.

Armata lui Napoleon trece granița 1807. Frideric al III-lea înainteză tratativele păcii. Napoleon le respinge.

Alianța țarului Rusiei Alexandru I. cu Frideric III-lea în cripta lui Frideric cel mare din Postdam 1806.

Impărăteasa își urmează bărbatul în războiu 1807.

Actul VI.

Viziunile lui Napoleon.

Artileria franceză bătută de către prusiaci.

Artileria franceză cuprind fortărețele.

Actul VII.

Principele Ferdinand orbește în luptă.

Impăratul primește veștile din războiu.

Lupta pierdută. Infrângerea.

La locul infrângerii.

Revederea Lujzei cu copiii.

Actul VIII.

Napoleon și comandanții săi.

Fuga reginei Luiza din Königsberg în Meinel.

Familia regală petrece o noapte într-o casă țărănească.

Regina decorează un soldat care a scăpat 8000 de soldați, cu cuvintele „Dacă toți soldații s'ar fi purtat ca tine, azi nu am fi unde suntem“.

În preajma războiului.

Atacul dela Eilan 1807.

Actul IX.

Francezii pe teritor străin.

Sentinele prusiece.

Un comandant francez, prisionier.

Invingerea artileriei.

Actul X.

Francezii își pierd drapelul.

Blücher ajunge general.

Blücher în fruntea armatei.

Principele Victor ca comandant.

Armistițiul la 1807 — 6 Iulie Tisit.

Convorbiri politice.

Scrisoarea lui Napoleon către Iosefine, unde îi spune că, regina Lujza l-a cercetat, în cauză de pace.

Actul XI.

Soldații năvălesc străzile 1809.

Comandantul Schill trece peste Stralsundon.

Schill rănit de moarte.

Ofițerii lui Schill, prisionieri.

Ofițeri în închisoare.

Condamnarea la moarte a ofițerilor înaintată lui Napoleon.

Executarea alor 11 ofițeri prusieci

Actul XII.

După pierderea războiului, regina Lujza se îmbolnăvește.

Reîntorcerea familiei regale la Berlin 1807.

Familia lui Jean cercetează perechea regală.

Vești rele despre starea reginei.

Călătoria.

Moartea reginei.

protopopiatul gr.-cat. al Sibiiului sunt a se prezenta pe lângă opiniunea dată de curatoatul parohiei respective.

Concursele de sub acest punct să se aştearnă prin protopopiatul gr.-cat. din Sibiu.

5. Concursele sunt a se prezenta acestui Consistor până în 31 Ianuarie 1914. Cele venite mai târziu, sau neînscrise așa, precum s'a prescriis mai sus, nu se vor lua în considerare.

În sensul dispozițiilor fundatorului, la săm tuturor parohilor noștri din protopopiatul Sibiiului, ca acest concurs unul fiecare dintr'înșii să-l publice în biserică sa în trei Dumineci după săvârșirea sîntei Liturgie, și totodată să îndemne pe credincioșii săi să înalte rugăciuni pentru repausul sufletului marelui nostru binefăcător.

Pentru fondul Cultural arhidiecezan.

În butul anului nefavorabil au intrat la fondul cultural următoarele contribuiri:

Gheorghe Săbău, învăț.	Buziaș	200—
Ioniță Brad, preot,	Pănade	200—
Ioan Băcilă, preot,	Șilea	300—
Nic. Chicidean, croitor,	Blaj	50—
Vas. Cosma, preot,	Topa deș.	200—
Ales. Olar, învăț.	Răstolț	200—
Dr. Ales. Bordia, medic,	Abrud	50—
Vas. Papucescu, preot,	Popfalău	50—
Sim. Muntean, notar,	Blaj	200—
Sim. Rus, preot,	Tur	100—
Vas. Mocan, preot,	Zutor	200—
Cornel Bardossy, căp. auditor		100—
Iovian Andrei, vprot.	Csgorbó	300—
Dr. Amos Frâncu, avocat,	Cluj	500—
Max. Giurca, preot,	Totoiu	200—
Sim. Pinte, preot,	Dâmb	300—
Sol. Barbu, preot,	Mighindeala	300—
Sim. Nicoara, preot,	Ulieș	200—
Nic. Nicolici, inv.,	Cincul mare	100—
Dum. Stoia, învățător,	Calvasăr	200—
Ant. Dorgo, „	Băița	50—
Alex. Filimon, „	Orasia	200—
Ioan Goța, „	Cosbau	100—
Nic. Șerban, preot,	Voila	100—
Is. Corbu, asesor orf.	Bistrița	20—
Greg. Bozac, Velcher		10—
Ioan Pop, preot,	Chesler	40—
Dem. Fărcaș, preot,	V. st. Ioana	300—

Diverse.

Ziua nașterii a 50-a a moștenitorului de tron Francisc Ferdinand. Alteța Sa regală moștenitorul de tron Francisc Ferdinand în 18 curente a împlinit anul 50 al vieții. Aceasta aniversare s'a serbat în cel mai restrâns cerc familiar în castelul din Knopist.

Din acest incident de bucurie, arhiducele a primit multe felicitări atât din monarhie, cât și din străinătate.

Concurse. Cu terminul de 31 Dec. 1913 se curentează concurs la stațiunile învățătoarești respective cantor-învățătoarești, Stațiunea de cantor-învățător din Craifalăul-de-câmpie, distr. protop. Fărăgău. Stațiunea de cantor-învățător din Săbadul-de-câmpie,

distr. protop. Murăș. Stațiunea de cantor-învățător din Țeud. distr. protop. Almaș. Stațiunea de învățător din Murăș-Gheja, distr. protop. Murăș-Uioara. Stațiunea de cantor-învățător din Sângeorgiul-de-câmpie, distr. protop. Pogăceaua, și stațiunea de cantor-învățător din Galda-de-sus, districtul protop. Alba-Iulia.

Consiliu ministerial. Sub prezidiul prim-ministrului Tisza s'a ținut un consiliu ministerial la care au luat parte membrii guvernului. Consiliul ministerial a debătut amănunțit toate chestiunile privitoare la situațiunea politică și așa și succesul alegerilor recente din Croația. Prim-ministrul contele Stefan Tisza a împărțit colegilor săi din guvern tratativele pactului cu românii. Acest consiliu ministerial e ultimul în anul 1913.

Contele Czernin în audiență. Contele Ottocar Czernin ambasadorul monarhiei noastre în București s'a prezentat în audiență la Majestatea Sa Francisc Iosif, raportându-i despre primirea ce i-s'a făcut la București. Precum se știe, contele Czernin, în zilele trecute, a avut lungi consfătuiri cu ministrul președinte Tisza precum și cu ministrul de externe Berchtold.

Promoție. Dl. Nicolae Horia Comșa, fiul dlui Alex. Comșa din Veza, a luat doctoratul în medicină, în 6 Decembrie a. c. la universitatea din Budapesta.

Felicitările noastre.

Cununie. În 14 a. l. c. s'a celebrat în biserică catedrală din Blaj cununia religioasă a profesorului dela gimnaziul nostru dl. Dr. Alexandru Borza cu gentila dsoară Turica Negruț, fca directorului institutului nostru preparandial dl. Ioan F. Negruț. Transmitem părinților și tinerei părechi sincerile noastre felicitări.

Înaintare. Anunțăm cu plăcere, că dl. Emil Solomon, fiul protopopului în retragere P. On. Nicolau Solomon, — fost mai în urmă forestier la domeniul Coroanei regale din Mălini în România, și decorat cu medalia pentru serviciul credincios, — prin decretul regal din 1 Nov. a. c. a fost avansat și denumit ca șef de regie al domeniului Coroanei din Dobrovăț, în județul Vâslui. Acest domeniu are o suprafață de 6727 hect. 960 m². adică peste 11000 jugh., dintre cari 1694 hect. 520 m² este teren agricol, pentru clădiri și grădini, iar 5032 hect. 440 m² pădure. Tot la acest domeniu este aplicat în serviciul de silvicultor și dl. Emil Precup fiul preotului nostru Alexandru Precup din Șeușa.

În Dobrovăț, care consta din două comune mari despărțite, se află câte o școală cu câte două puteri didactice și o școală inferioară de agricultură, pentru cari administratorul domeniilor Coroanei regale, domnul Ioan I. Calenderu, poartă o deosebită grijă. Ele sunt provăzute cu puteri didactice deplin calificate, precum și cu mobilierul și recvizitele de învățământ recerute.

Felicitări.

Răspuns la o întimpinare. Mă țin dator a da Dlu Șteu următorul răspuns: prin șirele publicate în „Unirea“, în chestia ce l privește n'am intenționat să afirm, că învățătorimea nu e deamă să reprezinte interesele poporului român, ci în împrejurările cunoscute nouă îi este aproape imposibil aceasta.

În scrisoarea mea împicinată ziceam că „unii dintre cei aleși ar fi adevărați jefuitori și materialști“, întrucât această expresiune a fost vătămătoare ambițiilor personale interesate, mi-o retrag.

Șieu 16 Decembrie 1913.

I. P.

Apel către învățători — fără deosebire de religie și naționalitate penzionați înainte de anul 1907.

Rog pe toți acei Domni colegi penzionați înainte de anul 1907, ca cu posibila urgență să binevoiască a adera la înaintarea unui nou memorandum.

Adresa de aderență și plenipotență pentru a i-se subscrie numele e a se face pe o corespondență și a se trimite subscriului.

Timișoara la 16 Decembrie 1913. Cu stimă colegială Emeric Andreescu, inv. penz. (Temesvár—Gyárváros, Muzstay 23).

Constituire. Avem onoare a Vă aduce la cunoștință, că Societatea academică „Petru Maior“ s'a constituit în adunarea sa generală extraordinară din 7 Decembrie st. n. pentru semestrul II. al anului universitar 1913—1914 precum urmează:

Comitetul Societății: Președinte: Alexandru Lupeanu, abs. de teol., stud. la lit.; vicepreședinte: Victor Vlad, stud. la arhitect.; secretar: Adrian Suci, stud. la arhitectură; cassas: V. Petrașcu, abs. de teol., stud. la acad. com.; controlor: Nic. Tipuriția, stud. la acad. com.; bibliotecar: Constantin Murariu, stud. la med.; vicebibliotecar: George Mihailov, stud. la tehnică; notari: C. Ardeleanu, stud. la filozofie și Amos Borlan, stud. tehn.; econom: Vasile Ilea, stud. la med.

Comisia literară: Alexandru Lupeanu, stud. la litere, Nicolae Baboie, stud. la litere, Aurei Crăciun, stud. la tehnică, Victor Jula, stud. la medicină, Vasile Chereșteș, stud. la litere, Teodor Neș, stud. la litere, Adrian Suci, stud. la arhitectură.

Comisia de supraveghere: Vasile Bojor, stud. la medicină, Liviu Câmpeanu, stud. la medicină, Liviu Ionașiu, stud. la medicină.

În România nu mai este holeră. Din 4 Decembrie st. n. 1913 ne mai ivindu-se în România nici un caz de holeră și nici un deces, considerând, că în tot cuprinsul țării nu mai există nici un caz de holeră, Ministrul de interne a luat următoarea deciziune:

Se declară România indemnă de holeră i-se ridică toate măsurile luate în privința proveniențelor și a traficului de călători din toate localitățile foste contaminate în țară.

Cinema „Edison“. Continuă cu frumoasele și interesantele sale spectacuioni, cari din ce în ce devin tot mai atrăgătoare lăsând în sufletele privitorilor amintiri neșterse. După minunatul film „Quo vadis“ ni-se dau alte și alte filmuri tot așa de plăcute și precum suntem informați în 27 și 28 Decembrie a. c. se va reprezenta filmul istoric „Împărăteaza Lujza a Prusiei și Napoleon“ descris în forța numărului nostru de azi iar în 1 și 2 Ian. 1914 vom petrece din „Ultimele zile ale orașului Pompei“.

Dl. Nicola pe lângă curățenia și ordinea exemplară ce o observă în decursul reprezentațiilor, pe lângă muzică bună ce o întretine, sprijinit din partea noastră, ne va putea pune la dispoziție filmurile cele mai celebre, procurându-ne astfel și nouă plăcerea ce o simte publicul orașelor mari.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Dor de cultură românească și lipsa aceleia de altă parte.

În cale spre casa parohială îmi spun câțiva oameni, că nu pot face biserică, căci deși sunt 700 fumuri, ei au fost toți iobagi și acum au luat averea contelui Iuliu Teleky. Unii reflectează, că s'au adunat bani, dar îi mănă șoarecii. Interesante glume știu face. Mulți sunt duși apoi de pe acasă. Oficios se arată în 1910 numai 4. Foi românești nu au, spun ei. Membri ai asociațiunii nu sunt. Un țăran îmi spune, că ar dori foarte mult să fie membru, dar nu știe, ce să facă, căci a auzit numai dela oameni din Dragomirești despre aceasta. L'am îndreptat la preot, iar după ce el nu i-ar da îndrumări la directorul despărțământului din Dragomirești.

În casa preotului, par' că o dau mai mult pe unguerește, deși sunt înrudiți cu familia Petrovay din Poeni, care pare a avea o vieță mai românească familiară. Cu notarul Moiş mai ales numai unguerește se vorbește.

Preot e din 1905 Vasile Ilniczky, un bărbat ager dela fire, mișcări îndemnatice, flexibil, privire scrutătoare, ușor se acomodează. Are «Budapesti Hirlop». Alt ziar n'am observat. E în etate de 43 ani. Ar putea desvolta o frumoasă activitate în o parohie așa frumoasă.

Vizitație canonică.

Curatori are pe Ioan Cociotă, Ion Lihet, Eugeniu Moiş, Ioan Gulin, Greg. Boroica, Vas. Orgic, Vas. Boroica, Alexa Mihnea, Nic. Marchiș, Dem. Petreus, Vas. Boroica a Moldovencei, Ioan Pasere și Florea Marchiș. Aceștia li-se cetește rezultatul vizitației canonice, din care se vede, că:

Protocolul esibitor necompactat e din 1901, compactat din 1913. Protocolul ședințelor curatoratului lipsește, a expedițiilor postale din 1901, despre predici și cateheze din 1913. Matriculele botezător, cununaților, morților din 1818-azi. Se înseamnă că matriculele până la 1858 sunt mance și în multe locuri cu corecturi. Circularele legate în fascicule dela 1904—1913. De pe anii anteriori nu sunt aranjate. Ziarul bisericii e din 1884. Averea în bani e 201 cor. 76 fil., în hârtii publice de valoare 12000 cor., în obligațiuni private 1874 cor. 77 fil., laolaltă 14076 cor. 53 fil. Cuponii după hârtiile de valoare se schimbă cu 4%, interesele după obligațiuni cu 8%. Averea imobilă a bisericii 23 jughere. Are și o moară cu 2 pietri. Contribuția o plătește biserică.

Biserica e de lemn, adusă dela mănăstirea din Rozavlea la 1661, lărgită și reparată în 1771, închinată s. Arhangeli. Are 8 rânduri de vestminte. Se află apoi: 1. Apostol, Blaj 1766. 2. Cazanie, Iași 1643. 3. Ceoslov, Blaj 1778. 4. Catavasier, București 1724. 5. Evanghelie, Blaj 1776. 6. Evhologion, Târgoviște 1713. 7. Liturghii, Iași 1759. 8. Minologhion, Blaj 1781. 9. Octoih, Blaj 1783. 10. Octoih, București 1720. 11. Pentecostarion, Blaj 1768. 12. Strașnic, Blaj 1773. 13. Triodion, Râmnic 1731. — Cimiterul prim e îngrădit cu gard de nuele, al doilea cimiter nu e îngrădit

Casa parohială de piatră cu 6 încăperi, 4 chilli, culină, și cămară. Sunt apoi 2 grajduri sub un acoperiș, șură, șopru, 4 cotețe.

Școala de lemn, în parte provăzută cu recvizitele de lipsă. Casa învățătorului de lemn cu încăperi și un grajd și coteț. — Toate sunt asigurate la Transilvania.

Grădină de pomărit comunală. Ingrăditura în jurul bisericii de piatră în stare slabă, la curtea parohială de scânduri în stare bună, la școală de scânduri în stare bunișoară. Crucile în hotar 8 și le susține biserica. Poporul nu concurge cu nimic la susținerea școlii.

Preotul are lectical: 1 (una) mierță de mălaiu și una de ovăs, sau 2 cor. după plac. Stole pentru: botez 80 fil., introducerea muierii 10 fil., cununie 12 cor., înmormântare mare 6—14 cor., înmormântare mică 2 cor. 60 fil., liturgie 1 cor., feștanie 2 cor., maslu 2 cor., deslegare 2 cor., comemorații 20 fil.

Cantorul are lectical 40 fil. sau 9 litre. Nu se spune de mălaiu sau ovăs. În mormântare mare 1 cor. 20 fil.—5 cor., în mormântare mică 40 fil., cununie 2 cor., feștanie 40 fil., maslu 40 fil. missă 20 fil., deslegare 40 fil.

Protocolul e provăzut cu «Sig. Ecl. gr. cath. rom. Szurdo-kiensis». Învățător e Ioan Gerasim.

Cnezi în Strimtură.

Strimtura e una din comunele acele maramurășene, care a fost curat iobăgească. Avut-a în vremi depărtate stăpâni români, iar mai nou străini. În 22 Sept. 1326 regele Carol I. conferește pământul Szurduk (Strimtură) lui Stanislau Kenezul, fiul lui Sten, scutind acel pământ de jurisdicțiune, judecată și contribuțiune regească și îndreptățește pe numitul Kenez, ca după datina și legea nobililor țării să percipieze toate dările popoarelor de acolo. Oprește pe oricine a pretinde vre-o contribuție¹⁾. Spune, ce e drept dl Mihályi în notă, că «terra Szurduk» însemnează nu numai un sat, dar un ținut întreg stătoriu din mai multe sate, poate din cele amintite în actul din 1411». În acest act se amintesc: Rozavlea, Strimtura, Poenile de sub munți și Cuhea.

În legătură cu donațiunea amintită dl Mihályi explică și rolul kenezilor. «Kenezii din secolul XV, zice, erau de o categorie cu nobilii țării. Dreptul la posesiunea lor era drept de proprietate moștenită din neam în neam. Într'un fragment de scholion, manuscris din secolul trecut am dat de următoarea definițiune «§ 21. Kenesiatu erat jus dominium exercendi in suis bonis, independens a publico magistratu. Itaque, quibus posesiones cum jure Kenesiatu conferebantur, in iis foro dominali magistratui cottus competente utebantur, hoc est pari jurisdictione. Subditi eorum praestabant Regnantibus tributa, sed Jurisdictioni tantum Kenesiorum suberant»... În secolul XIV. Kenezii au colectat dela români contribuțiunea așa numită cinci-zecimală, reținând jumătatea pe sama lor (medietatem collectarum quinquagesimalium)²⁾.

Jumătatea moșiei Strimtura a ajuns, după stingerea familiei Dolhai la începutul veacului al XVIII-lea în proprietatea guvernatorului Transilvaniei Mihail Teleky împreună cu documentele referitoare la acele moșii³⁾.

Dela conții Teleky au cumpărat-o credincioșii, cum spune Rs. Bud în «Date istorice» prin mijlocirea preotului Vasiliu Ilniczky, așa, că azi întreg hotarul e a credincioșilor de acolo, lăsând o parte, se înțelege, și pentru Evrei.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

¹⁾ Dr. Mihályi op. c. 6.

²⁾ Idem p. 7.

³⁾ Idem p. 8.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culti.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.
(Continuare)

33. Boală morală modernă.

O vorbă de o batjocură a necredincioșilor față de credincioși e cuvântul „ultramontan“ ori „clerical“. De regulă catolicii se onorează cu atributul acesta, uneori însă și protestanții și-l aud, dacă țin cu sfințenie la principiile lor religioase și conform acestora își indreaptă viața. Și ca urmare a batjocurei acesteia e, că mulți se retrag, se rușinează. Dar să vedem ce înseamnă cuvintele ultramontan și clerical? Ultramontan, peste munți în Roma își are sediul capul bisericii creștine papa; prin urmare ultramontan se numește acela, care în lucrurile de credință și de morală ascultă de papa. Clerical se chiamă acela, care mărturisește aceeași credință, ca și preoțimea, clerul. Prin urmare, prin cuvintele ultramontan sau clerical, se aduce lapda cea mai mare. Pe un om, pe care lumea îl numește ultramontan sau clerical, îl recunoaște tofodată și de om de caracter.

Ce e caracterul? Cine are principii cristalizate, dela cari nimenea nu-l poate abate și după acestea principii își indreaptă întreaga viață: acesta e caracter.

Clericalul, ultramontanul are principii sigure, are o convingere, privirea și-o indreaptă nu numai ultramontes spre papa, ci și dincolo de nori spre Dumnezeu și eternitate și întreagă viața și-o duce după voia lui Dumnezeu. Ultramontanul e un adevărat uriaș spiritual față de omul modern

Stând astfel lucrul de unde se explică batjocura lumii?

Idealul lumii moderne e omul „cult“. Cum trebuie să fie un om cult? Un om cult trebuie să aibă minte luminată prin învățatură și voință morală statornică. Concepția modernă a părăsit cu totul cerința din urmă a culturii. Omul cult are să grijească cel mult de aceea, ca să nu vie în colisiune cu codicele penal civil, cu poliția și judecătoria. Cerința principală a omului cult e știința. Dar ar greși cine ar presupune o știință serioasă. Cultura pretinde numai atât ca omul să știe vorbi la orice, din toate să știe ceva, ca să aibă aparința științei. La aceasta mai adaugă însușirea unor formalități sociale, cari se obișnuiesc în clasele domnești, unele reguli de bună-cuviință și bonton, acărora neobservare în ochii lumii culte de azi, constituie o mare eroare, decât călcarea în picioare a celei mai de frunte porunci morale, apoi îmbrăcăminte neexcepționabilă și avem înaintea noastră pe omul cult. În unele clase se mai pretinde ca o cerință a culturii, ca omul, care reflectează la atributul de cult, să fie cât se poate de nereligios. Într-adevăr pot zice, că idealul lumii moderne e cât se poate de josnic. Omul modern cult e om fără caracter, poate fi chiar criminal, pentru aceea totuși e cult. Chiar și omul ideal al

filozofilor greci e superior omului cult modern. Idealul Grec e kalokagattos, adică om frumos și bun. Recerințele idealului grecesc sunt: trup frumos și sănătos, minte sănătoasă, cunoașterea literaturii și a artelor naționale, lucrarea pentru binele public și apărarea eroică a patriei.

Idealul acesta e superior omului modern cult, încă la prima privire se observă, că e defectuos, pentru că se referă numai la bărbați, femeile erau exchise din ceata celor culti, fiindcă filozofii nici nu socotesc femeile de oameni adevărați. Un alt semn distinctiv al omului cult modern și al idealului grecesc este, că cuprinde numai „pe cei aleși“ pe cei puțini din clasele înalte. Față de aceștia punem idealul creștin pe — omul drept. Prima notă de diferență e, că idealul acesta e universal, se referă atât la bărbați, cât și la femei și nu e prerogativa celor puțini. Și omul adevărat are lipsă de cultură, adică de cultura minții și a voinții deopotrivă. Cerința principală a minții nu e știința, ci cunoștința ordinii morale. Lucrul cel mai de lipsă însă e cultura voinții sau conformarea voinții cu legea statornică de Dumnezeu. Cu un cuvânt omul adevărat: e omul după inima lui Isus Hristos.

Expresiunea cea mai sublimă a idealului sunt sfinții, iar sfinți au fost și sunt din toate clasele societății, dintre lucrători, păstori, servitori, meseriași, iar nu numai din clasele înalte. Dar fiecare creștin adevărat se poate apropia de acest ideal, dacă își pune toată niziința ca să elimineze din viața sa, tot ce se opune voinții lui Dumnezeu. Cerința primă și cea mai de frunte a omului drept, e caracterul. La omul cult modern de caracter nici nu putem vorbi. Cauzele lucrării și a gândirii lui sunt proprietățile temperamentului, pofta de comoditate, plăcerile, formele sociale și respectul uman. „Ce va zice lumea“ iată gândul de care se ocupă mult omul modern.

Dacă și-ar încorda puțin mintea ar afla, că „lumea“ de a cărei judecată tremură așa de tare, constă din câțiva cunoscuți, 5—6 uneori 2—3, însă lena de a se gândi încă se ține între semnele de deosebire ale omului modern. Ce va zice lumea? — și lumea nici grijă n'are de el, ci merge pe calea sa înainte.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

PARACLISUL, carte de rugăciuni și cântări bisericesti întocmită pentru tinerime“. Blaj 1913. Tipografia Seminarului teologic gr. cat. — Cu plăcere atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei cărți, care este întocmită, ce e drept, pentru tinerime, dară poate fi întrebuită cu mare folos și de adulți, mai ales de membrii reuniunilor „mariane“. Chiar și preoții vor afla în aceasta carte mare ajutor în pregătirea tinerimii la primirea sfințelor taine. Ea, pe lângă o introducere frumoasă și instructivă despre rugăciune, conține: Rugăciuni de dimineața și de seara, întreagă Rânduiala Canonului de mângăere cel mic (Paracelisul) către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Apoi urmează învățături amănunțite și limpezi despre s. Marturisire

(mărturisirea generală) și s. Cuminecătură și rugăciuni corespunzătoare la primirea cu vrednicie a tainelor acestora. Rugăciunile diverse au în vedere deosebitile noastre lipse sufletești și trupești. Dintre cântări se cuprind în „Paracelis“ toate cântările dela s. Liturghie, troparele sărbătorilor mai mari și ale versurilor și încheie cu „Doxologia cea mare“.

Aceasta cârtică cu un cuprins bine ales și atât de bogat costează numai 30 fil. Recomandăm cu toată căldura răspândirea ei. Se poate procura dela *Librăria Seminarială din Blaj*.

Biblioteca academiei române.

În luna Noemvrie 1913 s'au consultat de 797 cititori 2060 volume și broșuri tipărite; de 139 cititori s'au consultat 267 manuscrise, 1554 documente, 34 cărți vechi românești (1508—1830)

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 367 volume și broșuri, 1214 numere de reviste române, 218 reviste străine, 24 atlase și hărți, 13 stampe și portrete, 4 volume manuscrise, 46 documente, 3 fotografii, — album, 661 foi volante, 2 note muzicale, 38 obiecte de muzeu și — monete.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 ore dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Posta Administrațiunii.

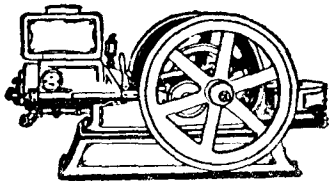
Em. Dr. Rușor. Scuzați; s'a confundat din nou cu *Rózsapallag*. Sunteți achitat până la finea an. 1913. Nrii reclamați se vor trimite. — *Afel*. Bani trimiși în 28/11 a. c. s'au quietat în Nr. 124 al „Unirei“, la Posta adm. în șirul al 7-lea și 8-lea dela început. — *Vedres-Ábrány* pe 1/11 1911—1/11 1912. — *A. Br. Baiamare* pe 1/5 1912—1/5 1913. — *Szilágykövesd* pe 1910 și din 1911 până în 1/5. — *Lehincioara* pe 1913. — *Beretyófnos* pe 1911 și din 1912 până în 1/9. — *Tilișca* pe 1913 sem. 2-lea. — *Petelea* pe 1/8 1911—1/12 1912. — *Cristolțel* pe 1/5—31/12 1912. — *I. K. Alsóvisó* pe 1/9 1912—21/3 1913. — *Sărata* până 1/4 1914. — *Székelylelek* pe 1/7 1903—1/7 1904. — *Monó* pe 1/5—31/12 1913. — *Mikolapatak* pe 1/11 1913—1/2 1914. Nrii se vor trimite. Binevoii a regula și detoria mai veche. — *Vedres-Ábrány* pe 1/11 1912—31/12 1913. — *Dérgia* pe 1909—1/9 1911. — *Piskolt* pe 1913. — *Dobrești* pe 1913 sem. 2-lea. — *Reșinar* pe 1/12 1907—1/12 1908. — În restanță mai sunt dară: luna Decemvrie din 1908 și anii 1909—31/12 1913. Ni-ați face o plăcere, dacă ați achita și anii aceștia. — *Dumbrău* pe timpul din 10/5 1912—10/11 1913. Binevoii a regula și restanța anilor 1896—10/5 1911. — *Pata* pe 1/1 1905—1/7 1906. — Va rugăm a continua din achitare. — *Nagykeresztes* pe 1905, 1906 și pe Ianuarie 1907 — Va rugăm a continua. — *Bobota* pe 15/3—31/12 1911. — *Soloveștru* pe 1/3 1907—10/4 1911. — *Iza-szacsal* pe 1/3 1907—10/4 1911.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.

Redactor responsabil: **Augustin Gruțița**.

E fapt în general cunoscut, că pentru **mânarea** aparatului de **sfărmat** cucuruzul, **dumicatul** napilor, pentru **mori** și **tăietoare** de **nutreț**, s'a dovedit de cel mai bun

Motorul de benzin, original american **Waterloo.**

Se poate căpăta la

Dénes B.

Societate comandită, în BUDAPEST,
V., Lipot-körút 15.

Prețurent gratis și franco.

(69) 3-13

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY.

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută la pornirea laptelui, nu se întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice răni învechite, răni deschise la picioare umflate, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, zdrobituri, se folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. țanduri de lemn, spini, sticlă, alice, năsip, prav etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, viermi, putreziciune, rosături, orice arsături, rane ivite prin lunga zăcere a bolnavului, la buboiaie, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăreliei etc.

Are putere vindecătoare și sigură.

2 borcane costă cor. 3.60 se trimite cu ramburs (Nachume).

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta precum și la mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Talmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu se află depou, să se comande deadrept la farm.

THIERRY A. «Ingerul păzitor» în PREGRADA
(lână Rohitsch-Saurbrunn).

(70) 3-25.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5.40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj
cu prețul 9.50 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecke** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-cato. din Blaj—Balázsfalva.

Institut de asigurare ardelean
„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări impetriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
sfârșitul anului 1912	K. 5,456,645.67
Capitalul asigurate pe viață achitate	5,458,889.43
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 183.667,241.—
	viață „ 11.740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 103-?

A APARUT și se află de vânzare la Librăria
Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților preste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile legate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.